

KUR'ÂN-I KERÎM — Okunaklı Özet

Anahtar kavramlar (metin) + arkada tam sayfa zihin haritaları

Nasıl kullanılır: Önce metin bölümlerini oku (her kavram: terim · Zühaylî tanımı · ezber kodu). Bir bölümün yapısını gözünde canlandırmak istediğinde belgenin sonundaki **ŞEMA 1–4'e** bak — her bölümün başında hangi şemaya bakacağını yazılı.

BÖLÜM 1

TARİF & ÖZELLİKLER

s. 22-25

Kur'ân = lafzı ve manasıyla, tevatürle gelen, Arapça Allah kelâmı.

EZBER KODU

KELÂM · ARAPÇA · TEVATÜR

» Bu bölümün zihin haritası: **ŞEMA 1** — belgenin sonunda (tam sayfa)

DELİLLER — genel taksim 22

Deliller ikiye ayrılır: **naklî** ve **aklî**.

«**Naklî deliller:** kitap, sünnet, İcma, örf, öncekilerin şeriatları ve sahâbe kavli. **Aklî deliller:** kıyas, mürsel maslahatlar, istihsan, istishâb ve sedd-i zerâi'.»

Naklî 6 · Aklî 5 · her biri diğerine muhtaç

KUR'ÂN — sözlük & terim 23

«Kur'ân» sözlükte «**okumak**» anlamında bir masdardır.

Usulcülerin tarifi: «**Arapça** olarak Rasûlullah'a indirilen, **tevatür** yoluyla nakledilen, **okunarak ibadet edilen**, **Mushaflarda yazılı**, Fâtiha ile başlayıp Nâs ile biten, **en kısa sûresiyle bile mucize** olan Allah kelâmıdır.»

7 kayıt: Arapça · Rasûl'e inen · tevatür · ibadet · Mushaf · Fâtiha-Nâs · mucize

ÖZELLİK ① — Allah kelâmı 23

Lafzı ve manasıyla Allah (c.c.) kelâmıdır; delili **mûciz** oluşudur.

«Allah kelâmı» kaydı, Allah kelâmı olmayanı dışarıda bırakır → **kudsî hadis ve nebevî hadis Kur'ân değildir**. Çünkü hadisin manası Allah'tan olsa da **kelimeleri ve cümleleri Rasûlullah'ındır**.

Kudsî hadis: mana Allah'tan, lafız Rasûl'den

ÖZELLİK ② — Tamamı Arapça 24

Kur'ân'ın tamamı Arapça'dır; Arapça olmayan hiçbir şey yoktur.

«Kur'ân'ın **tefsiri** ve ne kadar aslına uygun olursa olsun **tercümesi Kur'ân değildir**.

Tefsir ≠ Kur'ân · Tercüme ≠ Kur'ân

ÖZELLİK ③ — Tevatürle nakil 24

Nesilden nesile, her kuşakta onu ezberleyen büyük bir kitle eliyle (**tevatür**) nakledilmiştir.

«Tevatür, o rivayetin doğruluğunda **kesin kanaat** verir.»

Tevatür → kat'î bilgi · şaz kıraat Kur'ân değil

BESMELE meselesi 25

Sûre başlarındaki besmele Kur'ân'dan mı?

Neml sûresindeki besmele — ittifakla âyettir. **Sûre başlarındakiler:** Hanefî-Şafîî gibi bazılarına göre Kur'ân'dan bir âyettir (her sûrenin başıyla inmiş, Mushaf'a yazılmış, tevatür etmiş, Ashâb itiraz etmemiştir — «makul olan budur»).

Neml: ittifak · sûre başı: Hanefî-Şafîî âyet / Malikî değil

HÜCCET OLUŞU &
İ'CÂZ

Kur'ân hüccettir; kesin delili İ'CÂZ — bir benzerini getirmede acze düşürmesi.

EZBER KODU

UYUM · BİLİM · GAYB · BELÂGAT

» Bu bölümün zihin haritası: ŞEMA 2 — belgenin sonunda (tam sayfa)

HÜCCET OLUŞU 25

Kur'ân hüccettir; onunla amel **farzdır**.

«Çünkü o, doğruluğundan asla şek-şüphe olmayan **kesin bilgi ifade eden bir yolla (tevatür)** nakledilen Allah kelâmıdır. Buna kesin delil Kur'ân'ın **i'câzıdır**.»

Tevatür (sübût) + i'câz (kelâmallah oluşu)

İ'CÂZ — tanım 25

İ'câz sözlükte «aciz bırakma».

«Bir benzerini veya **en kısa sürenin bir benzerini** getirme konusunda başkalarını **aciz bırakmaktır**.»

3 şartla gerçekleşir

MEYDAN OKUMA — kademeli 26

Kur'ân, benzerinin getirilmesi için kademeli meydan okudu.

① **Tamamı**: «Andolsun, bu Kur'ân'ın benzerini ortaya koymak üzere insanlar ve cinler bir araya gelseler... getiremezler» (İsrâ 17/88); Kasas 28/49. ② **10 sûre**: «... onun gibi uydurulmuş **on sûre** getirin» (Hûd 11/13). ③ **1 sûre**: «...haydi onun benzeri **bir sûre** getirin» (Bakara 2/23).

Tamamı → 10 sûre → 1 sûre (acze düştükçe indi)

İ'CÂZ ① — Uyum & kapsam 28

Lafız-mana uyumu ve hüküm-gayelerin kapsamlılığı.

Kur'ân iman, ibadet, muâmelât, ahlak, kıssalar gibi konularda **6236 âyettir** (kitapta **6226** yazılı; sayıda ihtilaf var).

Çelişki yok — Nisâ 4/82

İ'CÂZ ② — Bilimle uyum 28

Kesinleşmiş bilimsel buluşlarla paralellik.

Kur'ân bir **kanun ve hidayet kitabıdır**; amacı bilim kanunu koymak değildir, ama işaretler vardır.

Aşılama · embriyo · dünyanın dönüşü/şekli

İ'CÂZ ③ — Gayb haberleri 29

Allah'tan başkasının bilemeyeceği, ileride olacak şeyler.

«Kur'ân, Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceği ileride olacak şeyleri **haber vermiştir**.»

Rumlar · Mekke fethi · geçmiş kavimler

İ'CÂZ ④ — Yüksek belâgat 30

Kelime ve cümlelerin en üstün belâgatı.

«Söz fesahatını, ifade belâgatını ve tesir gücünü kendinde toplayan bir kitaptır. İnsan sözündeki **zayıflık, düşüklük, bozukluk onda asla yoktur**.»

Delil: düşmanların itirafı

KUR'ÂN'IN HÜKÜMLERİ

Kur'ân hükümleri 3 grup: itikad · ahlak · amel (fıkıh).

EZBER KODU

İTİKAD · AHLAK · AMEL

» Bu bölümün zihin haritası: ŞEMA 3 — belgenin sonunda (tam sayfa)

HÜKÜMLER — 3 grup 31

Kur'ân hükümleri din-dünya-âhiret her şeyi kapsar, 3 gruptur.

- ① **İmanla ilgili (itikadî)**: Allah'ın varlığı-birliği, melekler, kitaplar, peygamberler, âhiret. ② **Ahlakla ilgili**: bezenilecek üstün vasıflar + temizlenecek düşük vasıflar. ③ **Amellerle ilgili**: mükelleften sâdır olan söz, fiil, akit, tasarruflar → «İşte Kur'ân'ın fıkıh bunlardır.»

İtikad · Ahlak · Amel(=fıkıh)

AMELÎ HÜKÜMLER — 2 çeşit 31

Amelî (fıkîhî) hükümler iki kısımdır.

- a) İbadât**: kişinin **Rabbi ile** alâkasını düzenler — namaz, oruç, hac, zekât, nezir, yemin, kurban. **b) Muâmelât**: kişinin **toplumla** ilişkisini düzenler — akitler, tasarruflar, cinayetler, cezalar.

İbadât = Rab ile · Muâmelât = toplumla

BEYAN — tafsîlî / icmâlî 32

Kur'ân bazı hükümleri ayrıntılı, bazılarını icmâlî verir.

«Bazılarını **ayrıntılı (tafsîlî)**, diğerlerini **icmâlî (ayrıntı vermeden)** vererek bu sahayı âlimlerin **akıl ve ictihadlarına**, maslahat-mefsedet-ihtiyaç dengelemesine bırakmıştır.»

Tafsîlî: taabbudî · İcmâlî: ictihada açık

ÂYETLERİN DELÂLETİ & ÜSLÛP

Kur'ân'ın SÜBÛTU kat'î; DELÂLETİ ise kat'î veya zannî olabilir.

EZBER KODU

SÜBÛT kat'î · DELÂLET kat'î/zannî

» Bu bölümün zihin haritası: ŞEMA 4 — belgenin sonunda (tam sayfa)

SÜBÛT ve DELÂLET 32

İki ayrı mesele: metnin sabitliği (sübût) ve manaya işareti (delâlet).

«Kur'ân bize **tevatürle** nakledildiğinden **sübûtu kat'î**dir. Ancak âyetlerin hükümlere **delâleti kat'î de olabilir, zannî de olabilir.**»

Sübût HEP kat'î · Delâlet kat'î VEYA zannî

DELÂLET-İ KAT'Î 32

Tek mana; başka manaya ihtimal yok.

«Kendisinden **sadece bir mana** anlaşılıp başka manaya ihtimali olmayan lafızdır.»

Miras · had (ceza) · kefarete âyetleri

DELÂLET-İ ZANNÎ 33

Birden çok manaya ihtimal.

«Kur'ân'da bulunup **birden çok manaya gelme ihtimali** olan lafızdır.»

müşterek · âmm · mutlak lafızlar

BEYAN ÜSLÛBU 34

Kur'ân talep ve yasağı çeşitli üslûplarla ifade eder.

«Yüksek belâgatı gereği çeşitli üslûplar kullanmıştır; bıkırmadan kabule özendirsin ve mucize olduğu görülsün diye.»

EMİR (yap) / NEHİY (yapma) — farklı yollarla

3 KAİDE — fiilin hükmünü tespit 35

Allah'ın bir fiile bakışından hükmü çıkar.

① **Vacib/mendup**: Allah'ın **büyük gördüğü, methettiği, sevdiği, hayır vaat ettiği, doğru dediği, ismine yemin ettiği** her fiil meşrudur. ② **Haram/mekruh**: **terkini istediği, kötilediği, lanetlediği, hayvana/şeytana benzettiği, cezayla tehdit ettiği, necis/fâsık dediği** her fiil. ③ **Mubah**: **helal dediği, izin verdiği, vebal/meşakkat/günahı kaldırdığı** her şey.

Övgü → vacib/mendup · Yergi → haram/mekruh · İzin → mubah

Tüm Bölüm Tek Sayfada

s. 60-99

16 MADDEDE TÜM BÖLÜM — sağdaki kodu gör, soldakini kendi cümlele anlat

01	Kur'ân nedir?	Tevatürle gelen, Arapça, muciz Allah kelâmı
02	3 özellik	KELÂM · ARAPÇA · TEVATÜR
03	Kur'ân değil olanlar	Kudsî hadis · tercüme · şaz kıraat
04	Besmele	Neml ittifak · sûre başı: Hanefî-Şafîî âyet / Malikî değil
05	Hüccet delili	İ'CÂZ (acze düşürme)
06	İ'câz 3 şartı	İstek · sebep · engel yokluğu
07	Meydan okuma	Tamamı → 10 sûre → 1 sûre
08	İ'câz 4 çeşidi	UYUM · BİLİM · GAYB · BELÂGAT
09	Çelişkisizlik âyeti	Nisâ 4/82
10	Belâgat delili	Muğîre b. Şu'be itirafı
11	Hükümler 3 grup	İTİKAD · AHLAK · AMEL
12	Amelî = fıkıh	İbadât (Rab) + Muâmelât (toplum)
13	Beyan	Tafsîlî (taabbudî) / İcmâlî (içtihad)
14	Sübût / Delâlet	Sübût kat'î · Delâlet kat'î/zannî
15	Zannî lafız	müşterek (kurû') · âmm · mutlak
16	3 hüküm kaidesi	Övgü→vacib · Yergi→haram · İzin→mubah

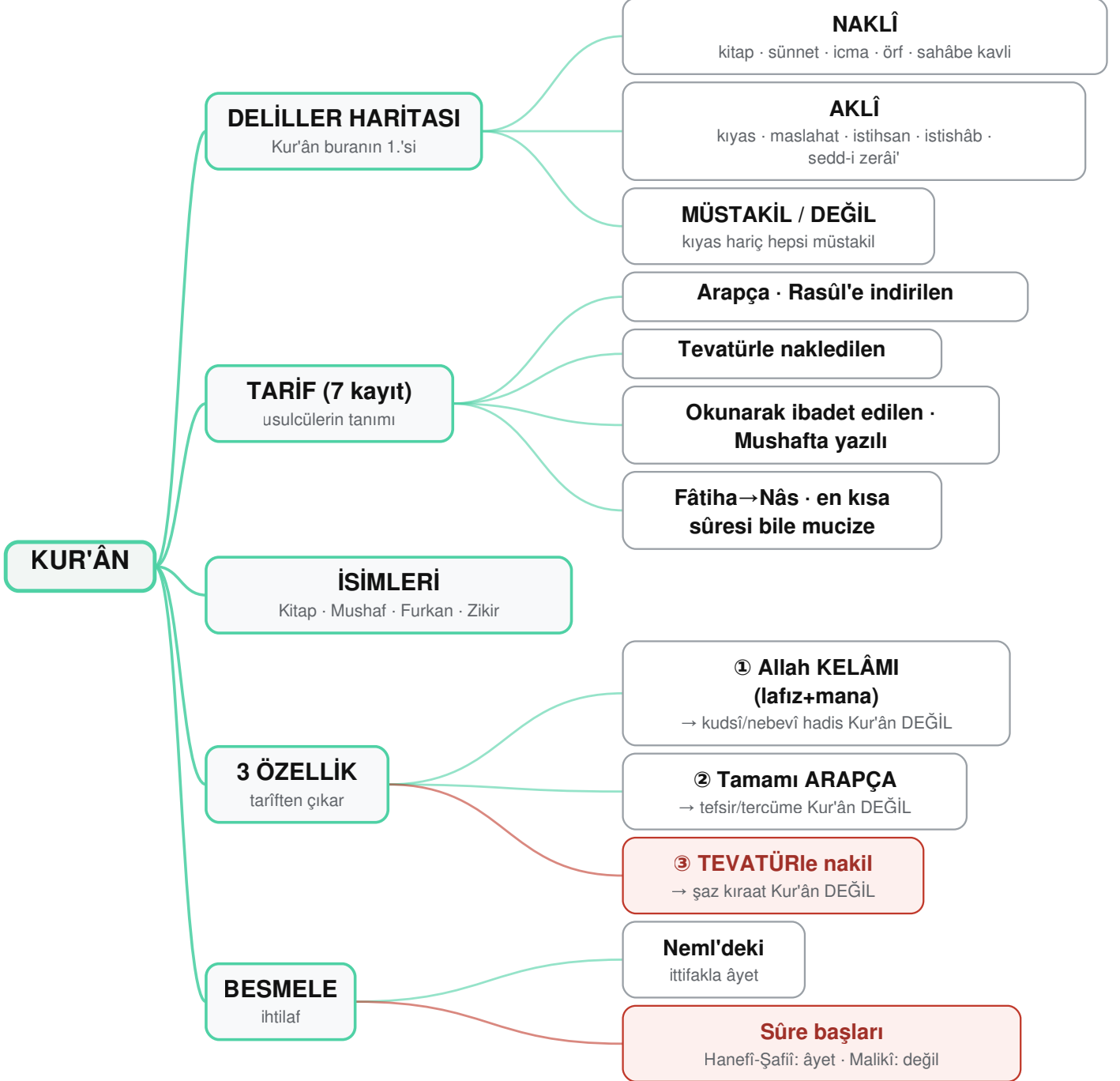
GİZLİ BAĞLANTILAR — bunları görürsen ezber yarıya iner

Kur'ân = 1. delil	Sünnet-İcma-Kıyas hep buna bağlı / bunu açıklar
Kur'ân müstakil, kıyas değil	Kıyas kitap/sünnet/icmadaki bir asla muhtaç
Tevatür → sübût kat'î	Blok 1'deki özellik = Blok 4'teki sübût
İ'câz = hüccetin temeli	İnsan sözü değil → bağlayıcı
Şaz kıraat	2 yerde: özellik ③ (Kur'ân değil) + delil değeri (bazısına göre sünnet gibi zannî)
Taabbudî	2 yerde: tafsîlî beyan (Blok 3) + Kıyas'ta «ileti bilinmeyen» (Blok 2)
Beyan icmâlî ⇒ sünnete ihtiyaç	Blok 3-4 → 2. Delil Sünnet'e köprü
Delâlet-i zannî ⇒ ihtilaf	Müşterek/âmm/mutlak lafızlar mezhep farkının kaynağı
«kurû'» örneği	Delâlet-i zannî'nin klasik misali (hayız/temizlik)

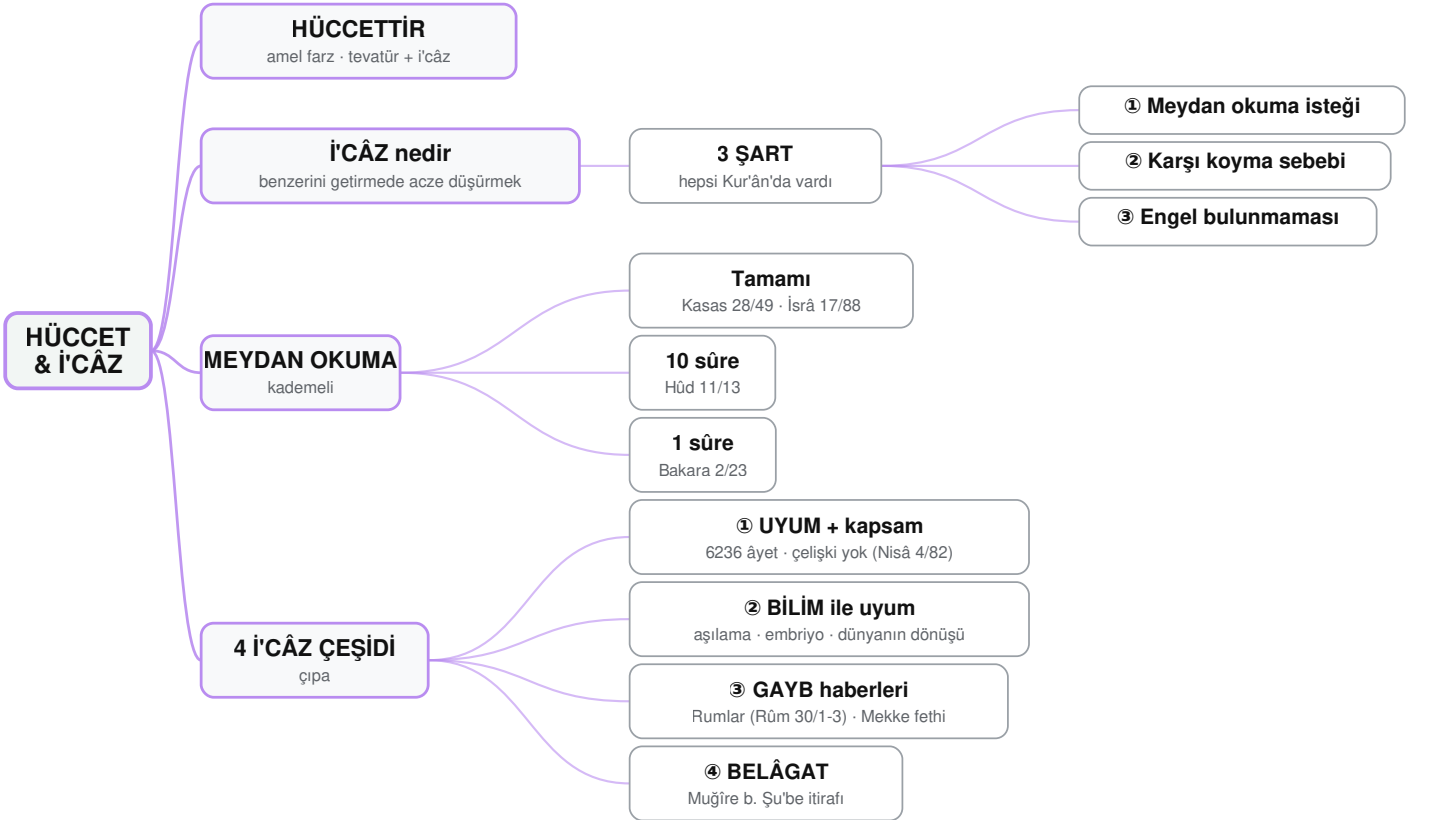
1	TARİF & ÖZELLİKLER s. 22-25 · ayrıntı: ŞEMA 1	KELÂM · ARAPÇA · TEVATÜR
2	HÜCCET OLUŞU & İCÂZ s. 25-31 · ayrıntı: ŞEMA 2	UYUM · BİLİM · GAYB · BELÂGAT
3	KUR'ÂN'IN HÜKÜMLERİ s. 31-32 · ayrıntı: ŞEMA 3	İTİKAD · AHLAK · AMEL
4	ÂYETLERİN DELÂLETİ & ÜSLÛP s. 32-35 · ayrıntı: ŞEMA 4	SÜBÛT kat'î · DELÂLET kat'î/zannî

Tüm tanım ve mezhep görüşleri doğrudan **Vehbe Zühaylî, Fıkıh Usulü s.60-99**'dan alınmıştır. «...» içindekiler Zühaylî'nin kendi cümleleridir. Örnekler ve deliller için 10 sayfalık el kitabına, sorular için ekrandaki panele bakınız.

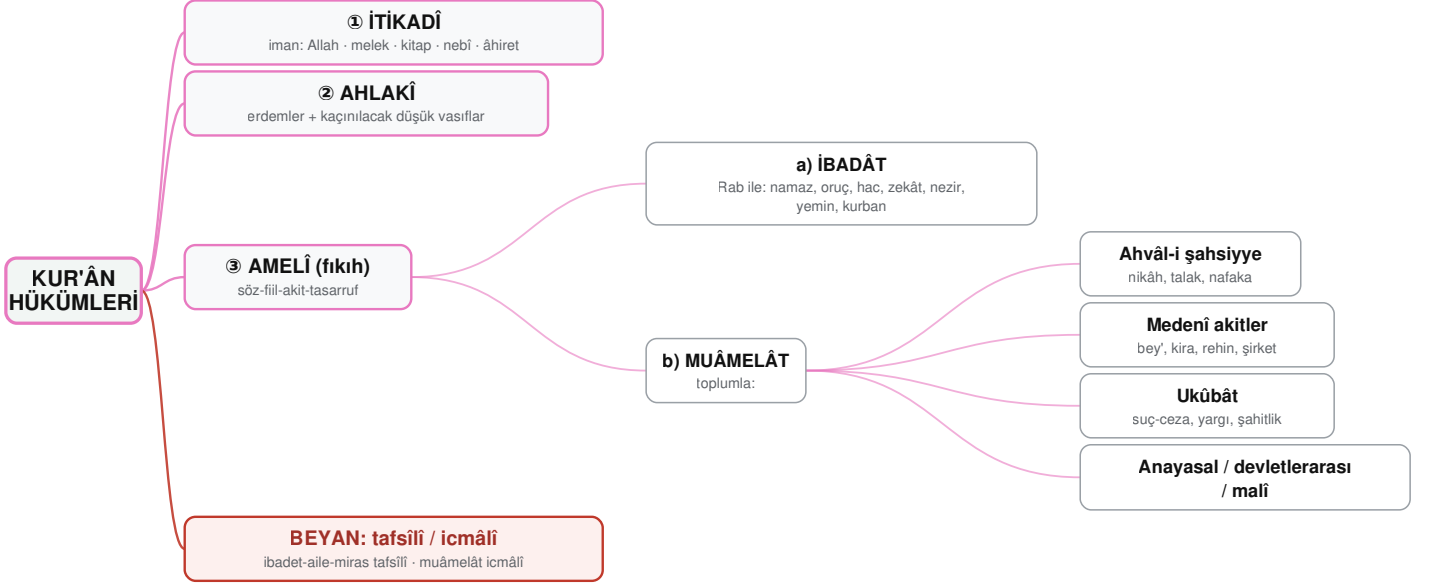
TARİF & ÖZELLİKLER

HÜCCET OLUŞU & İ'CÂZ

KUR'ÂN'IN HÜKÜMLERİ

ÂYETLERİN DELÂLETİ & ÜSLÛP

